

โครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช ตำบลตุม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ความเป็นมาของโครงการ

กระทรวงวัฒนธรรม สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในท้องถิ่นในรูปแบบ การบูรณาการทุกมิติของวัฒนธรรม ในปี ๒๕๔๗ กระทรวงวัฒนธรรมจึงมีนโยบายให้สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินโครงการศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ตามแนวคิด ของ นายพีระ มานะทัศน์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในสมัยนั้น โดยดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน อันเป็นกรอบแนวคิดจากฐานล่างในพื้นที่ ใช้กลุ่มชาวบ้านที่ มีผู้นำเป็นหลัก โดยเริ่มต้นจากชาวบ้านในชุมชน คิดเห็น ทำเอง วางแผนเอง คิดค่าใช้จ่ายเอง และ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีรูปแบบในการดำเนินงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๖ ด้าน คือ คลังสมอง / ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มอาชีพทางศิลปะและวัฒนธรรม แหล่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ลานดนตรี กีฬา และการละเล่นพื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์สารสนเทศและห้องสมุดชุมชน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวง วัฒนธรรม จัดตั้งศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ในปี ๒๕๔๗ ทั้งสิ้น จำนวน ๑๕ แห่ง จนถึงปี ๒๕๕๐ กระทรวงวัฒนธรรมได้มีการติดตามและประเมินผล โครงการดังกล่าว พบว่าโครงการนี้สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ จึงให้ดำเนินโครงการต่อ โดย เปลี่ยนเป็นโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน จังหวัดนครราชสีมาพบว่าศูนย์ยังคงดำเนินการอยู่ ๖ แห่ง และไม่ได้ดำเนินการอีก ๙ แห่ง ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ฯทุกแห่ง คือการขาด งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการของศูนย์ฯ จึงทำให้ศูนย์ฯไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย เป็นศูนย์ที่ ดำเนินการในเรื่องของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ปีงบประมาณ ๒๕๕๐ กระทรวงวัฒนธรรมได้ คัดเลือกศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราชเป็นโครงการนำร่องเข้าร่วมโครงการ วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ของกระทรวง โดยให้ดำเนินการตามกรอบแนวคิด และดำเนินรูปแบบ กิจกรรมประกอบด้วย ๖ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาศักยภาพของทุนทางสังคมที่มาจากรากฐานวัฒนธรรมให้มีความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๒. เพื่อเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนส่งเสริมการศึกษา การสืบค้น การถ่ายทอด การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพิ่มคุณค่าทางจิตใจ สังคม และมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในชุมชน

๓. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดยการนำความหลากหลายทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ประเพณีที่ดี ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาบูรณาการให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้เกิดสันติสุข

ผลการดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ ใช้งบประมาณอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท และงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลตุม จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๘๐,๐๐๐ บาท สามารถสืบค้นประวัติความเป็นมาของวัดพรหมราช ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ตั้งขึ้นสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นวัดราษฎร์ชนิดมีพัทธสีมา ตั้งอยู่เลขที่ ๑ หมู่ ๘ ตำบลตุม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ ๑๘ ไร่ มีประชาชน จำนวน ๘ หมู่บ้าน ที่มาทำบุญเป็นประจำ และวัดได้จัดงานไหว้พระพุทธบาทจำลองเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นมา โดยถือเอาวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี มีการปิดทองรอยพระพุทธบาทจำลอง ถวายทาน ฟังธรรม วัดพรหมราช ได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน โดยมีพระสีหราชสมาจารมุนี (โอภาส นิรุคฺติเมธี) เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบัน (พระธรรมวรานายก) อดีตเจ้าอาวาสวัดพรหมราช ท่านเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ นอกจากนี้วัดพรหมราชยังป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เผยแพร่คุณธรรม จริยธรรมให้กับประชาชนในหมู่บ้าน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลานปฏิบัติธรรม มีห้องสมุด และสวนสมุนไพรในบริเวณโบสถ์หลังใหม่ที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ โบสถ์หลังเก่า(สิม อายุ ๑๐๔ ปี) ที่สร้างโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น ในวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีสำคัญของท้องถิ่น ประชาชนก็จะมาเข้าวัดฟังธรรม มีการละเล่นพื้นบ้านของเด็กๆในหมู่บ้าน และเล่นตามหมู่บ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ยังคงประกอบอาชีพจักสาน และทอผ้าตามบ้านของตน ปัจจุบันโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช พระครูโกศลธรรมวิบูล เจ้าอาวาสวัดพรหมราช เป็นประธานโครงการ และเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น สภาวัฒนธรรมอำเภอปักธงชัย และ ส่วนราชการต่างๆสนับสนุนให้ในการดำเนินโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จัดตั้งโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน วัดพรหมราช ตำบลตุม ด้วยองค์ประกอบ ๖ ด้าน คือ

๑. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาชีพ ได้แก่ ทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย เครื่องจักสาน ช่างไม้ ด้านความเชื่อ และงานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ด้านหมอรักษาโรคด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน

๒. ด้านอาชีพทางศิลปะและวัฒนธรรม มีการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย เครื่องจักสาน ช่างฝีมือพื้นบ้านในแต่ละหมู่บ้าน

๓. ด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เพื่อเผยแพร่หลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีลานปฏิบัติธรรม สำหรับประชาชนในวันสำคัญทางศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในบริเวณวัด

๔. ด้านลานวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านในวันประเพณีสำคัญ เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา โดยเล่นกีฬาพื้นบ้าน ได้แก่ ชกกระเชอ จี่ม้าก้านกล้วย เดินสามขา ปิดตาตีหม้อ การแสดงพื้นบ้านในบริเวณวัด หรือ บริเวณศาลาประชาคมของหมู่บ้าน

๕. ด้านศูนย์ความรู้และห้องสมุดชุมชน มีห้องสมุดอยู่ในอาคารติดกับอาคารพิพิธภัณฑสถานให้ความรู้แก่ประชาชน รวมทั้งมีคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาหาความรู้ ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัด

๖. ด้านพิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน จัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องใช้สมัยโบราณ คัมภีร์ใบลาน ภูฎิหลังเก่า ซึ่งเคยเป็นที่จำพรรษาของเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา รูปปัจจุบัน โบสถ์หลังเก่า (สีม) เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น และนอกท้องถิ่น

การดำเนินโครงการต่อเนื่อง

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา จะขยายผลโดยการขับเคลื่อนโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ให้ครบทุกอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

๑. ดำเนินโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน ทั้งสิ้น จำนวน ๕๔ แห่ง ดังนี้ อำเภอละ ๑ แห่ง รวม ๓๒ แห่ง และอำเภอปักธงชัยดำเนินการจัดตั้งเพิ่มอีก จำนวน ๒๒ แห่ง รายละเอียดแนบท้ายภาคผนวก

๒. ให้อำเภอที่มีความพร้อมในการดำเนินการจัดตั้งโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนให้ครอบคลุมทุกตำบล โดยเลือกพื้นที่ดำเนินการในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย รายละเอียดแนบท้ายภาคผนวก

๓. การดำเนินกิจกรรมในโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช

- โครงการเสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม
- โครงการภูมิบ้านภูมิเมือง กิจกรรมงานช่างฝีมือพื้นบ้าน
- โครงการสืบสานและถ่ายทอดศิลปะการแสดงเพลงโคราช
- โครงการวิจัย “ประเพณีสู่ขวัญข้าวบ้านพรหมราช”
- งานไหว้พระพุทธรูปจำลองในเทศกาลวันมาฆบูชา
- โครงการสามลานประสานใจเกิดให้องค์กรชุมชน
- งานประเพณีวันสงกรานต์ / งานวันสำคัญทางพุทธศาสนา

ภาพกิจกรรมโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช

สถานที่จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ตามโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน

ประชุมการส่งเสริมโครงการวัฒนธรรมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช
ตำบลตุม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

พระครูโกศลธรรมวิบูล เจ้าอาวาสวัดพรหมราช
เป็นประธานโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนวัดพรหมราช ตำบลตุม อำเภอปักธงชัย

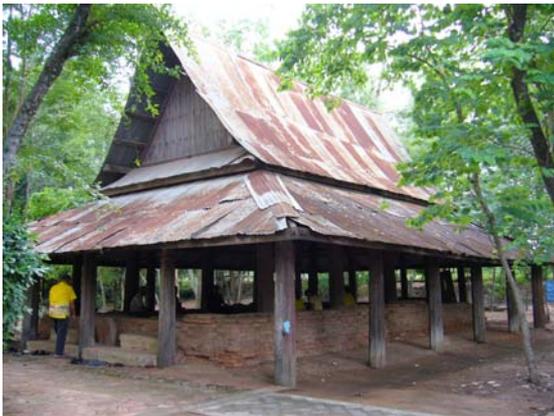
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดพรหมราช ตำบลตูม

โบสถ์หลังเก่า (สิม) และกุฏิหลังเก่า จะจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

